

Antenner

Anders Karlsson

Institutionen för elektro- och informationsteknik

Några grundläggande begrepp

- ▶ Närfält
- ▶ Fjärrfält
- ▶ Strålningsdiagram
- ▶ Direktivitet
- ▶ Effektivitet
- ▶ Bandbredd

Närfält

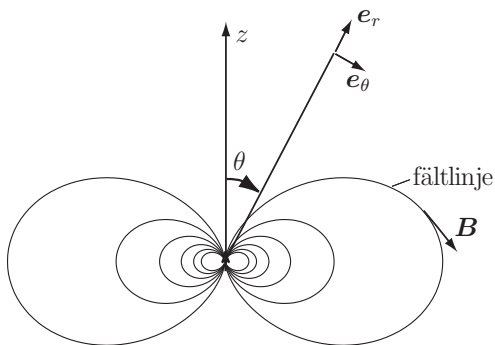

På avstånd $r \ll \lambda$ är vi i **närzonen** av antennen.
Fältet i närzonen kallas **närfält**

Exempel: NFC i smarta mobiler och smarta kort.
 $f=13.56$ MHz och $\lambda = 22.1$ m. Används på avstånd < 0.2 m.

Närfält

Exempel: Magnetisk dipol $\mathbf{m} = m \cos(\omega t) \hat{\mathbf{z}}$ i origo

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}, t) = \frac{\mu_0 m}{4\pi r^3} (2\hat{\mathbf{r}} \cos \theta + \hat{\boldsymbol{\theta}} \sin \theta) \cos(\omega t) \quad (1)$$

Fråga: Hur många mottagarantennor (spolar) måste vi ha för att vara 100% säkra på att kunna ta emot en signal från en spole med okänd placering och orientering?

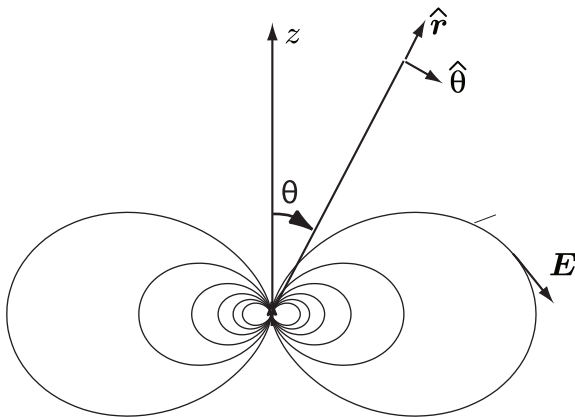
Svar: 3

Fråga: Vi skickar en signal mellan två spolar. Antag att den mottagna effekten är P när avståndet mellan spolarna är R , där $R \ll \lambda$. Hur stor är den mottagna effekten om avståndet är $2R$?

Svar: $\frac{P}{64}$

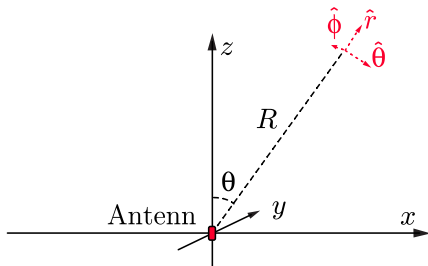
Närfält

Exempel: Elektrisk dipol $\mathbf{p} = p \cos(\omega t) \hat{\mathbf{z}}$ i origo

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}, t) = \frac{p}{4\pi\epsilon_0 r^3} (2\hat{\mathbf{r}} \cos\theta + \hat{\boldsymbol{\theta}} \sin\theta) \cos(\omega t) \quad (2)$$

Fjärrfält

Om vi är på avstånd R från antennen och

$$R \gg \lambda \quad (3)$$

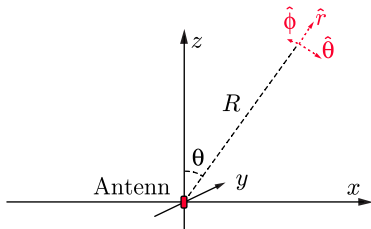
$$R \gg \text{antennens längd} \quad (4)$$

är vi i **fjärrzonen**.

Fältet i fjärrzonen kallas **fjärrfältet**.

Fjärrfältet är en sfäriskt utåtgående våg.

Fjärrfält

Fråga: Hur avtar amplituden på $\mathbf{E}$ med R i fjärrzonen?

Ledning: Den utstrålade effekten genom varje sfär som omsluter antennen måste vara konstant. Hur avtar då effekttätheten

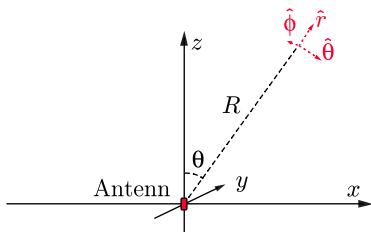
$\mathbf{S} = \mathbf{E} \times \mathbf{H}$? **Svar:** $\mathbf{S}$ avtar som $\frac{1}{R^2}$ och fjärrfältet som $\frac{1}{R}$.

Fråga: Antag att vi med en mottagarantenn tar emot effekten P då avståndet är R till sändarantennen. Hur stor effekt mottar vi när avståndet är $2R$?

Svar: $\frac{P}{4}$.

Fjärrfält

Fråga: I sfäriska koordinater är $\mathbf{E} = \hat{r}E_r + \hat{\theta}E_\theta + \hat{\phi}E_\phi$. Vad är E_r i fjärrzonen av en antenn?

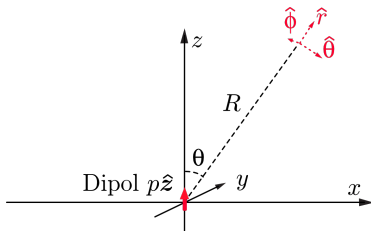
Svar: Noll

Fråga: I vilken riktning pekar strålningsvektorn $\mathbf{S}$ i fjärrzonen?

Svar: Radiellt $\mathbf{S} = \hat{r}S$

Polarisation

Fråga: Hur är fjärrfältet från en elektrisk dipol $\mathbf{p} = p\hat{z}$ polariserat?

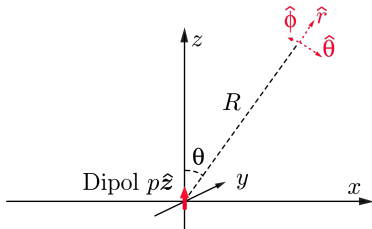
Svar: Linjärpolariserat med $\mathbf{E}$ riktat i $\hat{\theta}$ -led

Fjärrfält

Exempel: Fjärrfältet för elektrisk dipol $\mathbf{p} = p \cos(\omega t) \hat{\mathbf{z}}$:

$$\mathbf{E} = \frac{pk^2}{4\pi\epsilon_0} \frac{e^{ikr}}{r} \sin\theta \hat{\boldsymbol{\theta}}$$

$$\mathbf{H} = \frac{1}{\eta_0} \hat{\mathbf{r}} \times \mathbf{E} = \frac{pk^2 c}{4\pi} \frac{e^{ikr}}{r} \sin\theta \hat{\boldsymbol{\phi}}$$

Fjärrfält

Exempel: Fjärrfältet för elektrisk dipol $\mathbf{p} = p \cos(\omega t) \hat{\mathbf{z}}$ i tidsdomän.

$$\mathbf{E}(\mathbf{r}, t) = \text{Re}\{\mathbf{E}(\mathbf{r})e^{-i\omega t}\}$$

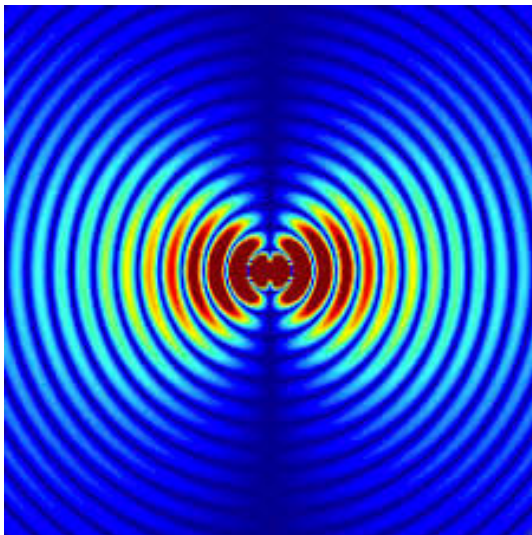
$$\mathbf{E} = \frac{pk^2}{4\pi\epsilon_0} \frac{\cos(kr - \omega t)}{r} \sin\theta \hat{\boldsymbol{\theta}}$$

$$\mathbf{H} = \frac{1}{\eta_0} \hat{\mathbf{r}} \times \mathbf{E} = \frac{pk^2 c}{4\pi} \frac{\cos(kr - \omega t)}{r} \sin\theta \hat{\boldsymbol{\phi}}$$

Fjärrfält

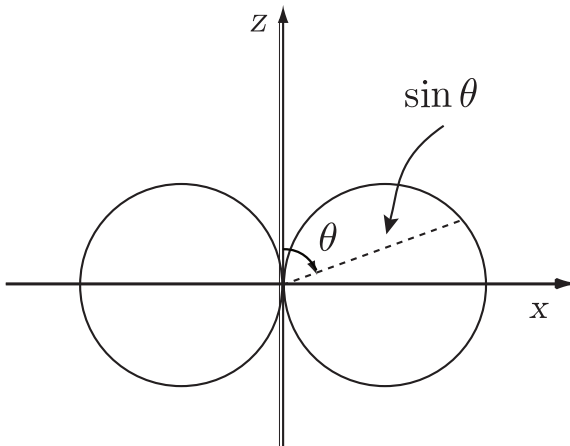

Exempel: Fjärrfälten för elektrisk dipol $\mathbf{p} = \hat{\mathbf{z}}p$ i tidsdomän.

Strålningsdiagram

Exempel: Strålningsdiagram för elektrisk dipolantenn med $\mathbf{p} = p\hat{\mathbf{z}}$

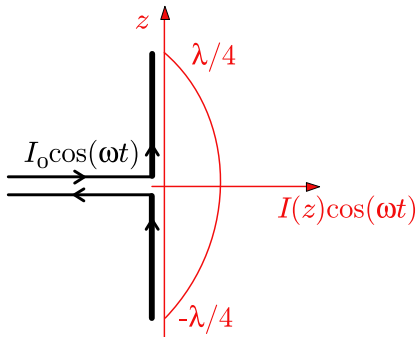

Strålningsdiagram

Fråga: Hur får vi en antenn med bättre riktverkan (bättre direktivitet)?

Svar: Gör antennen större.

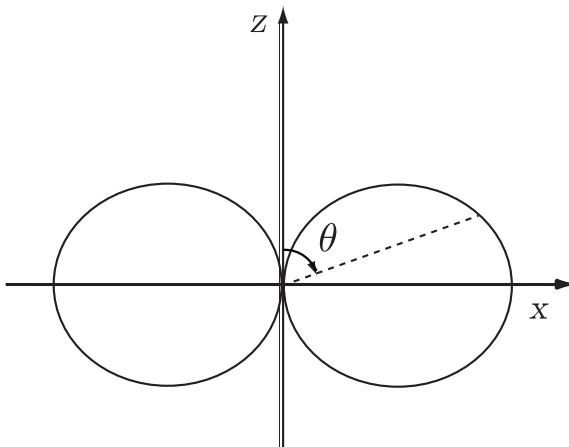
Exempel halvvågsantenn

Strålningsdiagram

Strålningsdiagram halvvågsantenn

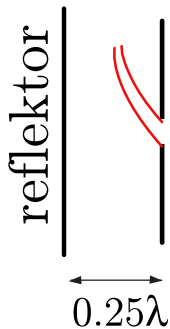

Antenner med riktverkan

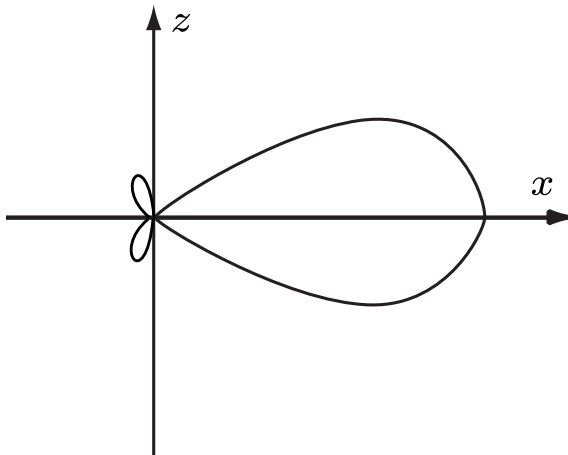
Halvvågsantenn med reflektor

Antenner med riktverkan

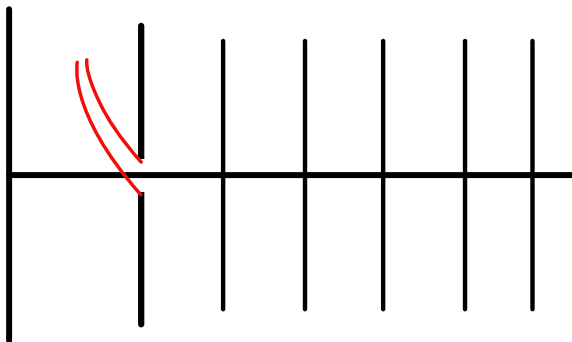
Halvvågsantenn med reflektor

Yagiantenn

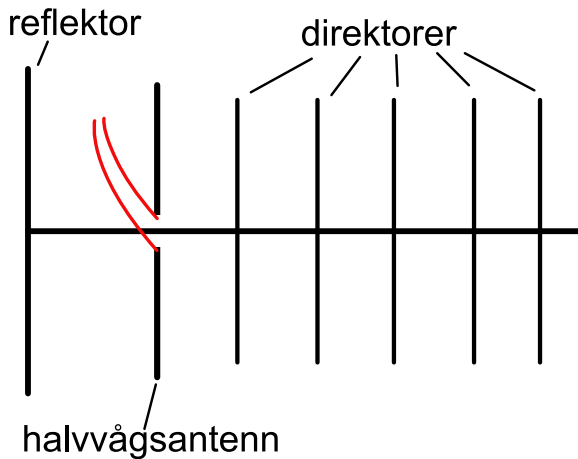

Yagiantenn

Yagiantenn

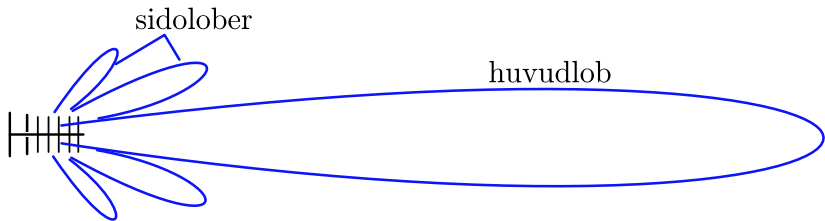

Strålningsdiagram

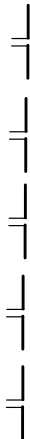
Strålningsdiagram Yagiantenn

Arrayantenner

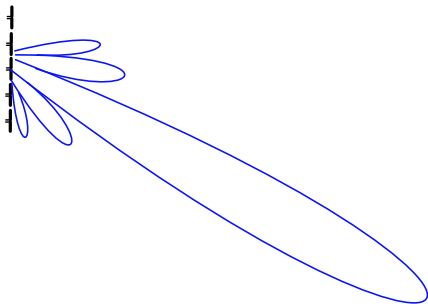
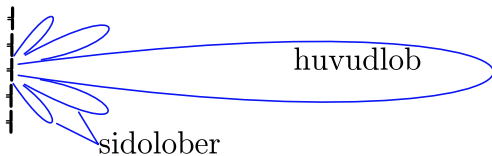
Arrayantenner (gruppantenner)

Arrayantenner

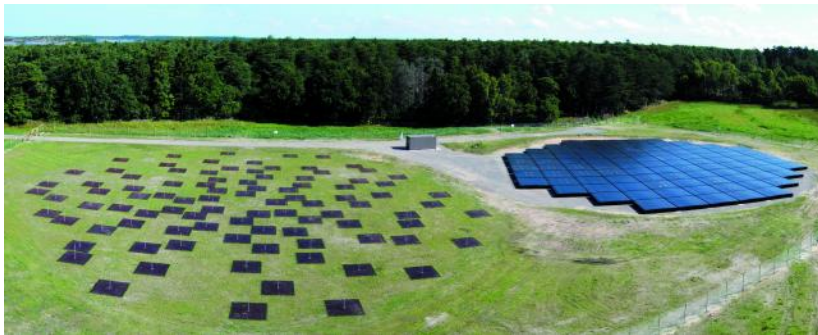
Arrayantenner (gruppantenner)

Arrayantenner

Lofar (Low Frequency Array). Onsala rymdobservatorium+ 4 andra ställen i Europa. $10 \text{ MHz} < f < 250 \text{ MHz}$.

Arrayantenner

Arrayantenn Lofar på Onsala rymdobservatorium

Parabolantenner

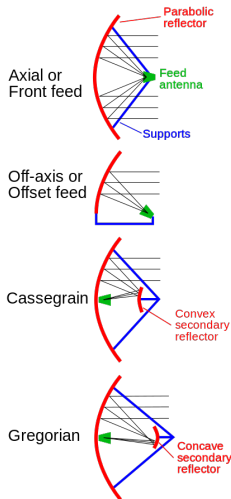

Parabolantenn Onsala rymdobservatorium

Parabolantenner

Parabolantenner matning

Parabolantenner

ALMA-projektet: Array av 25 stycken 12-meters parabolantenner.
 $0.3 \text{ mm} < \lambda < 3.6 \text{ mm}$ ($83 \text{ GHz} < f < 1 \text{ THz}$)

Parabolantenner

Array av parabolantenner ALMA-projektet. [▶ Parabler](#)

Parabolantenner

Vilken planet?

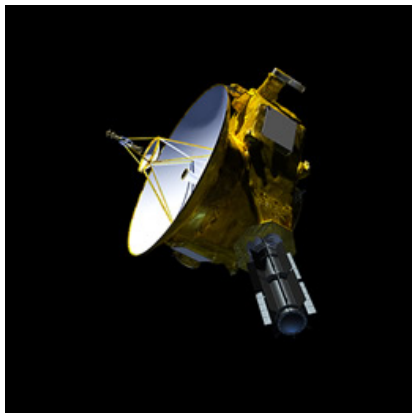

Svar: Pluto

Parabolantenner

New Horizon

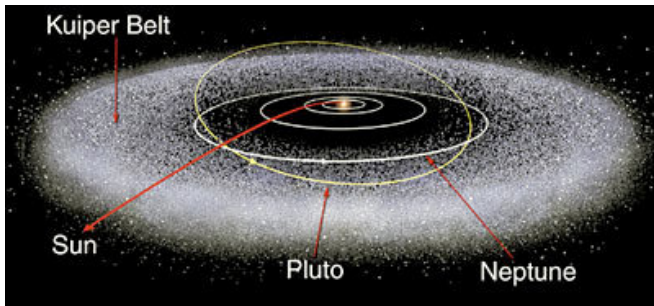

▶ Bana till Pluto

Parabolantenner

New Horizon mot Kuiperbältet

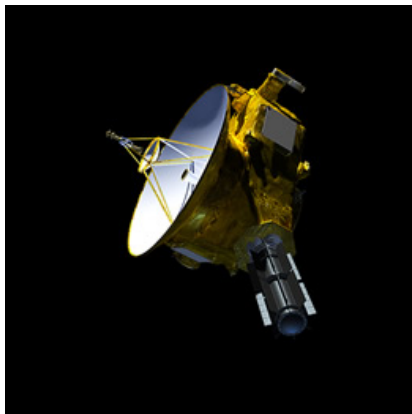

Parabolantenner

Antag att satelliten New Horizon hade en rundstrålande antenn som skickar ut effekten $P = 100 \text{ W}$. Hur många fotoner per kvadratmeter och sekund når jorden när New Horizon är vid Pluto?

Parabolantenner

Avstånd till Pluto= $R = 5 \cdot 10^{12}$ m.

Fotonenergi= hf

$f = 10\text{GHz} = 10^{10}$ Hz

$h = 6.63 \cdot 10^{-34}$ Js

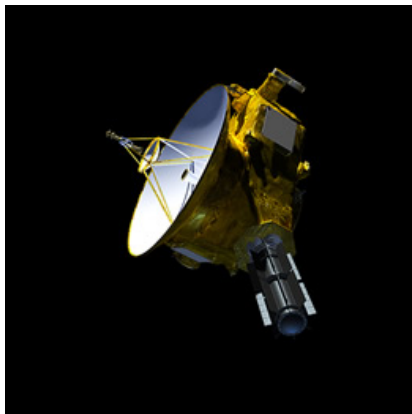
$$N = \frac{P}{4\pi R^2 hf}$$

Svar: $N = \frac{P}{4\pi R^2 hf} = 0.05$ stycken (tre per minut)

Parabolantenner

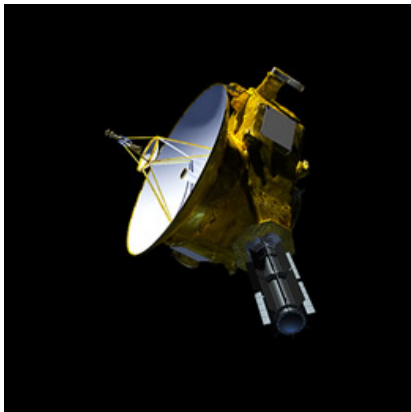

Svar: $N = \frac{P}{4\pi R^2 hf} = 0.05$ stycken (tre per minut)

New Horizon

Antenn: parabol 2.1 m diameter

Mottagarantenn: parabol 70 m diameter

Frekvens=10 GHz

Överföringshastighet=1 kbit/s

EITN80 Electrodynamics

Course information

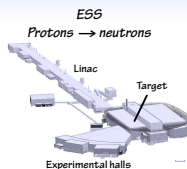
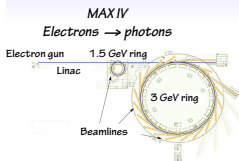
- 7.5 credits, vt2
- Theoretical lectures and computer sessions
- Computer labs using Comsol Multiphysics
- Book: D. J. Griffiths *Introduction to Electrodynamics*

Applications

- Microwave systems
- Microwave resonators
- Particle accelerators
- Synchrotron radiation

Learn about

- Maxwell's equations
- Waveguides and microwave cavities
- Scalar and vector potentials
- Radiation from accelerating particles
- Special relativity
- Relativistic motion of particles in electromagnetic fields

ETEN10 Antenna Technology

Course information

- 7.5 credits, ht2
- 2 lectures and 1 problem solving class (or computer exercise) per week.
- 3 laboratory sessions

Learn about

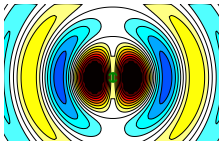
- Radiating EM fields
- Antenna analysis and parameters
- Arrays and beam forming
- Measurement techniques

Applications

- Communication: mobile phones, 5G, IoT, satellite
- RFID
- Radar
- Radio astronomy

Design, build, and test

- Design your antenna
- Simulate and improve
- Build, measure and improve
- Measure and communicate

EITN90 Radar and Remote Sensing

Course information

- 7.5 credits, vt1
- Theoretical lectures and practical workshops
- Labs using simple and advanced radars
- Examination by designing a radar system for a specific application

Learn about

- Radar system blocks
- Wave propagation
- Scattering theory
- Detection algorithms
- Stealth technology

Applications of radar

- Speed measurements using Doppler effect
- Weather monitoring
- Air traffic control
- Remote sensing of Earth and planets
- Gesture recognition

PRINCIPLES OF MODERN RADAR

BASIC PRINCIPLES

Mark A. Richards, James A. Scheer, Wilbur A. Holm (Editors)

